

Секція 4.

Чемоніна Л.В., канд. пед. наук, доц., доц. кафедри початкової освіти
Бердянського державного педагогічного університету

РЕАЛІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ГАЛУЗЕВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ НА УРОКАХ МОВИ

Сучасний етап розвитку вітчизняної початкової освіти характеризується низкою інноваційних змін, зумовлених необхідністю впровадження компетентнісної парадигми освіти у зв'язку із реалізацією ключовою реформи Міністерства освіти і науки нашої держави «Нова українська школа». Нова українська школа являє собою освітнє середовище, що передбачає інтегроване навчання та забезпечує розвиток таких компетентностей учнів, які будуть корисними для них у подальшому житті більшою мірою, ніж теоретичний матеріал, уміщений у підручнику.

Одним зі способів реалізації ідей і змісту НУШ є діяльнісний підхід в освіті, що визначається спрямованістю освітнього процесу на розвиток ключових компетентностей і наскрізних умінь особистості, застосування теоретичних знань на практиці, формування здібностей до самоосвіти і командної роботи, успішну інтеграцію в соціум і професійну самореалізацію в майбутньому [3]. Нам імпонує позиція О. Роми, яка вбачає в ньому інструмент, який забезпечує переосмислення педагогами підходів до навчання сучасних дітей та заміну розповсюдженої раніше схеми *«пояснив, закріпив, перевірів на відкрите завдання – запитання – робота в команді – власний пошук – обґрунтування власної думки – радість від процесу навчання та відповідальність за те, що я можу, хочу, буду, знаю й умію»* [1].

Важливим елементом навчання здобувачів початкової освіти є гра, оскільки вона сприяє розвитку пізнавальних, соціальних та емоційних навичок. Це підтверджують і результати досліджень, проведені групою учених The LEGO Foundation, за переконанням яких «найефективніше навчання відбувається тоді,

коли діти здобувають радісний, значущий, активний, мотиваційний досвід, що передбачає взаємодію з іншими» [4]. Тому синтез гри та діяльнісного підходу забезпечує цілісність навчання через розвиток академічних, фізичних, соціальних, емоційних, когнітивних та креативних умінь, дозволяючи зінтегрувати фактичні знання та реальний досвід учнів.

Загальновідомо, що мета вивчення української мови в початковій школі – формування комунікативної, читацької та інших ключових компетентностей; розвиток особистості здобувачів освіти засобами різних видів мовленнєвої діяльності; здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного і національного самовираження, користуватися ними в особистому і суспільному житті, міжкультурному діалозі; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвиток мовленнєво-творчих здібностей [2]. Забезпечити її досягнення можливо за умови імплементації у процес мовної освіти учнів початкової школи ігрового діяльнісного підходу до навчання.

Наведемо кілька прикладів реалізації такого навчання у процесі формування в молодших школярів морфемно-словотвірних умінь і навичок. Так, під час ознайомлення третьокласників із поняттями *корінь слова* та *спільнокореневі слова*, на нашу думку, є доцільним запропонувати дітям зіграти у гру «Дослідники».

Вправа 1.

1. *Об'єднайтесь у команди.*

2. *Роздивіться світлини.*

3. *Що на них зображено? Запишіть ці слова. Що спільного вони мають? Яке із записаних слів стало основою для утворення інших?*

Вправа 2. «Чарівний конверт»

1. *Об'єднайтесь у команди.*

2. *Розкрийте чарівний конверт. Дістаньте аркуш і пошепки прочитайте слово, написане на ньому. Продумайте, як без слів ви зможете презентувати це слово двом іншим командам. Оберіть спікера й актора(-ів).*

Після того, як перша команда за допомогою різноманітних івентів презентує слово із чарівного конверта, а дві інші його відгадають, учитель пропонує обмінятися словами із чарівних конвертів і продовжити активності в такий спосіб:

3. *За дві хвилини доберіть якомога більше спільнокореневих слів до відгаданого слова. Доведіть, що ви не помилилися.*

Далі представники кожної команди по черзі називають дібрані слова та доводять правильність позиції своїх однокласників.

Ми переконані, що виконання пропонованої вправи допоможе не тільки поповнити активний словник здобувачів початкової освіти, а й сприятиме формуванню в них компетенції розрізняти форми слова та спільнокореневі слова.

Отже, реалізація діяльнісного підходу на уроках мови в початковій школі є ефективною інновацією, що сприяє формуванню ключових і галузевих компетентностей здобувачів початкової освіти.

Список використаних джерел

1. Більше, ніж гра: діяльнісний підхід у Новій українській школі. URL: <https://osvita.ua/school/method/85081/> (дата звернення: 12.02.2025).
2. Державний стандарт початкової освіти. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/688-2019-%D0%BF#Text> (дата звернення: 14.02.2025).
3. Діяльнісний підхід. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Діяльнісний_підхід (дата звернення: 12.02.2025).
4. Навчання через гру та діяльнісний підхід : огляд доказів /The LEGO Foundation. LEGO Group, 2019. 15 с.